

DEE-001-001567

Seat No. _____

Third Year B. A. (Sem. V) (C.B.C.S.) Examination

May/June – 2015

Sociology : Paper - XIV (Optional)

(Industrial Sociology)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001567

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours)

(Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) બંને વિભાગના પ્રશ્નોના ઉત્તરો ઉત્તરવહીમાં લખવા.
(૨) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

વિભાગ - ૧

૧ M.C.Q.

૨૦

(૧) સામાજિક સંબંધો આર્થિક પ્રવૃત્તિ પર અસર ઉપજાવે છે.

- (A) મૂરે-રનિડર (B) હેલન ગોલ્ડનર
(C) લુપટન (D) સુશીલચંદ્ર

(૨) ઔદ્યોગિક સમાજશાસ્ત્રમાં સૌથી મહત્વનું પ્રદાન કોનું છે ?

- (A) ઓગષ્ટ કાંત (B) એમિલ દુર્બિમ
(C) ઓગબર્ન (D) એલ્ટન મેયો

(૩) ઔદ્યોગિક સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ કયા દેશમાં થયો ?

(A) અમેરિકા (B) યુરોપ

(C) આફ્રિકા (D) ભારત

(૪) ફેક્ટરીને સામાજિક યાંત્રિક તરીકે પરિભાષિત કરે છે.

(A) રનિડર (B) રાઈસ

(C) મૂરે (D) મિલર-ફોર્મ

(૫) ઔદ્યોગિક યુગને હવે કયો યુગ ગણવામાં આવે છે ?

(A) અનુ-ઔદ્યોગિક

(B) યાંત્રિક

(C) હસ્તકળા

(D) પરંપરાગત

(૬) આધુનિક ઉદ્યોગમાં શક્તિના કયા સ્ત્રોતનો ઉપયોગ થાય છે ?

(A) સજીવ (B) નિર્જીવ

(C) ચમત્કારી (D) સબળ

(૭) બિઝનેસ એ મૂળભૂત રીતે સમાજશાસ્ત્રીય વાસ્તવિકતા છે.

(A) ફેર્યાઈલ્ડ (B) ફોઈડ

(C) વિલ્બર્ટ (D) રનિડર

(૮) મિલર અને ફોર્મ નોકરશાહીને ..... તરીકે ઓળખાવે છે.

- (A) આધુનિક સમાજ (B) સમાન સમાજ
(C) અસમાન સમાજ (D) પરંપરાગત સમાજ

(૯) ઉદ્યોગના ઔપચારિક સંગઠનમાં કેવું માળખું જોવા મળે છે ?

- (A) સામંતશાહી (B) નોકરશાહી
(C) સરમુખત્યારશાહી (D) લોકશાહી

(૧૦) ટાઈલરવાદમાં માનવીને કેવા હોવાનું માને છે ?

- (A) બિન-કાર્યક્ષમ
(B) કાર્યક્ષમ
(C) અર્ધકુશળ
(D) સંપૂર્ણ કુશળ

(૧૧) પ્રશિષ્ટ વિચારધારાના પ્રણેતા કોણ હતા ?

- (A) બ્રુમ-સેલ્નિક (B) ઓગષ્ટ કાંત
(C) ફેડરિક ટાયલર (D) મિલર-ફોર્મ

(૧૨) હોથ્રોન પ્રયોગના પ્રણેતા કોણ છે ?

- (A) રેડકલિફ બ્રાઉન (B) ઓગષ્ટ કાંત
(C) જહોન્સન (D) એલ્ટન મેયો

(૧૩) ઉદ્યોગમાં કામદારોની ભરતીના મુખ્ય બે સ્ત્રોતો કયા છે ?

- (A) આંતરિક - બાહ્ય
- (B) વૈશ્વિક - સ્થાનિક
- (C) વૈયક્તિક - અવૈયક્તિક
- (D) ઔપચારિક - અનૌપચારિક

(૧૪) કામદારો ઉદ્યોગના માલિકોને શું વહેંચે છે ?

- (A) નફો
- (B) ખોટ
- (C) શ્રમ
- (D) મૂડી

(૧૫) રિલે એસેમ્બલી ટેસ્ટરૂમ પ્રયોગમાં અજ્ઞાત પરિબલનું શું નામ આપ્યું ?

- (A) Y-ફેક્ટર
- (B) Z-ફેક્ટર
- (C) YZ-ફેક્ટર
- (D) X-ફેક્ટર

(૧૬) ૧૯૨૦માં કેટલા કામદાર સંઘો અસ્તિત્વમાં આવ્યા ?

- (A) ૬૫
- (B) ૬૬
- (C) ૬૮
- (D) ૬૪

(૧૭) આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠન (ILO)ની સ્થાપના કયારે થઈ ?

- (A) ૧૯૧૯
- (B) ૧૮૧૯
- (C) ૧૯૪૭
- (D) ૧૯૪૮

(૧૮) નોકરશાહીનો ખ્યાલ આપનાર સમાજશાસ્ત્રી.

- (A) કાર્લ માર્ક્સ (B) મેક્સ વેબર
(C) રોબર્ટ મર્ટન (D) એમિલ દુર્ખિમ

(૧૯) ઔદ્યોગિક વિવાદનો ઉકેલ લાવવા કામદારો આનો સહારો લેતા નથી.

- (A) હડતાલ (B) ઘેરાવો
(C) તાળાબંધી (D) આત્મવિલોપન

(૨૦) ILO નું વિશ્વકક્ષાનું માળખું કેવા સંગઠનનું છે ?

- (A) દ્વિપક્ષીય (B) ત્રિપક્ષીય
(C) એકપક્ષીય (D) બહુપક્ષીય

વિભાગ - ૨

૨ ઔદ્યોગિક સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેના વિષયવસ્તુની ચર્ચા કરો. ૧૦

અથવા

૨ હોથ્રોન પ્રયોગનું ઔદ્યોગિક સમાજશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ મૂલ્યાંકન કરો. ૧૦

૩ કામદાર સંઘનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી તેનાં કાર્યો જણાવો. ૧૦

અથવા

- ૩ ઉદ્યોગોમાં કામદારોની ભરતીની વિવિધ પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો. ૧૦
- ૪ (અ) ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે એક) ૮
- (૧) ઔદ્યોગિક સમાજશાસ્ત્રનું મહત્ત્વ.
- (૨) ઔદ્યોગિક નોકરશાહીનો અર્થ અને લક્ષણો વર્ણવો.
- (બ) ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે એક) ૮
- (૧) નોકરશાહીમાં લાઈન એન્ડ સ્ટાફ સંગઠન
- (૨) ઔદ્યોગિક સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેનું સ્વરૂપ જણાવો.
- ૫ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે) ૧૪
- (૧) રીલે એસેમ્બલી ટેસ્ટરૂમનો પ્રયોગ
- (૨) કામદાર સંઘનું મહત્ત્વ
- (૩) કામદાર સંઘના પ્રકારો
- (૪) કામદારોની ગેરહાજરી અને ફેરબદલી.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Give answers of both sections in answer book only.
- (2) All questions are compulsory.

SECTION - I

1 M.C.Q. 20

- (1) "Social relations effects on economical activities".
- (A) Moore-Ranidar   (B) Helen Goldner
- (C) Lupten   (D) Sushilchandra
- (2) Whose contribution is more in the field of industrial sociology ?
- (A) August Comte
- (B) Emile Durkheim
- (C) Ogburn
- (D) Elton Mayo
- (3) In which country there was the origin of Industrial Sociology ?
- (A) America   (B) Europe
- (C) Africa   (D) India

- (4) Factory defined as a social-technical.
- (A) Ranidar   (B) Rice
- (C) Moore   (D) Milar-Form
- (5) Which era is called industrial era ?
- (A) Post Industrial   (B) Technical
- (C) Hand skill   (D) Traditional
- (6) What source of powers are used in modern industries ?
- (A) Live   (B) Inanimate
- (C) Miracles   (D) Capable
- (7) Business is basically a social reality.
- (A) Ferchield   (B) Fraud
- (C) Wilburt   (D) Ranidar
- (8) Millar and Form describes the Bureaucracy as _____.
- (A) Society of modern
- (B) Society of equals
- (C) Society of unequals
- (D) Society of traditions

(9) How is the structure of industrial formal association ?

(A) Feudalism (B) Bureaucracy

(C) Autocracy (D) Democracy

(10) How be the tillerism to a man ?

(A) Inactive (B) Active

(C) Half skilled (D) Skilled

(11) Who was the proprietor of school of classial conditioning ?

(A) Brum-Selzanic (B) August Comte

(C) Fedrik Tylor (D) Miller-Form

(12) Who invented Howthrone experiment ?

(A) Redclif Brown (B) August Comte

(C) Johnson (D) Elton Mayo

(13) What are the main source of workers to appoint in industries ?

(A) Internal-external

(B) Globalized-local

(C) Individual-Unindividual

(D) Formal-informal

(14) What workers are distribute to industrialist ?

- (A) Profit (B) Loss
(C) Work (D) Capital

(15) What name is given to silent factor in Relay assembly test experiment ?

- (A) Y-Factor (B) Z-Factor
(C) YZ-Factor (D) X-Factor

(16) How many labour unions came into existence in 1920 ?

- (A) 65 (B) 66
(C) 68 (D) 64

(17) When did the industrial labour organization establish ?

- (A) 1919 (B) 1819
(C) 1947 (D) 1948

(18) Given by sociologist concept of Bureaucracy.

- (A) Karl Marx (B) Max Weber
(C) Robert Marton (D) Emile Durkheim

- 4 (a) Write brief note : (any one) 8
- (1) Importance of the study of Industrial Sociology.
  - (2) Clarify the meaning of Industrial bureaucracy.
Give its characteristics.
- (b) Write brief note : (any one) 8
- (1) Line and staff organization in Industrial Bureaucracy.
  - (2) Clarify the meaning of Industrial Sociology and discuss its nature.
- 5 Answer in short note : (any two) 14
- (1) Relay Assembly test-room experiment.
  - (2) Importance of Trade Unions
  - (3) Types of Trade Unions
  - (4) Workers Absenteeism and Turnover.
-